

Abstrakt

Problémy zákona o svobodném přístupu k informacím v aplikační praxi

Zařazením Listiny základních práv a svobod do ústavního pořádku se Česká republika přihlásila k principům demokratického právního státu. Text Listiny konvenuje s nejdůležitějšími mezinárodními lidskoprávními dokumenty, a proto v jejím textu má místo i zakotvení právo na svobodu projevu, se kterým úzce souvisí i právo na informace, které je významným prostředkem pro kontrolu veřejné správy angažovanou veřejností. Díkce článku 17 odst. 5 svědčí o tom, že v rámci správy věcí veřejných došlo ke změně koncepce, neboť bylo upuštěno od koncepce diskretnosti správy k principu publicity správy, který by měl být naplňován maximální mírou otevřenosti a transparentnosti. Zákonným projevem práva na informace je zákon o svobodném přístupu k informacím, který byl přijat v roce 1999. Vláda České republiky byla v oblasti právní úpravy poskytování úpravy pasivní, což donutilo skupinu senátorů k vlastnímu návrhu právní úpravy, který byl nakonec přijat. Právě okolnost, že text zákona nevycházel z vlády, která disponuje rozsáhlým legislativním aparátem, je jednou z okolností, která způsobuje, že poměrně stručný právní předpis vyvolává v praxi aplikační potíže. Tato práce má za cíl právě upozornit na nejpálčivější místa současné právní úpravy. Text je rozdělen do 4 kapitol a postupně se věnuje ústavní úpravě práva na informace v Listině základních práv a svobod, popisu přijetí zákona o svobodném přístupu k informacím, výkladu jeho základním institutům a jeho nejrozsáhlejší část se zaměřuje na popis nejdůležitějších problematických bodů platné právní úpravy. Mezi ty patří především již samotné vymezení subjektů, kterým je uložena povinnost poskytovat informace a to jak aktivně, tak pasivně, tedy na základě žádostí o informace ze strany veřejnosti. Soudy postupně přijaly extenzivní výklad předmětných ustanovení a mezi tyto subjekty zařadily i obchodní společnosti s významným majetkovým podílem státu, nebo územních samosprávných celků. Jelikož ovšem zákon neobsahuje žádné sankční mechanismy, není možné tyto subjekty donutit k efektivnímu plnění informační povinnosti. Dalšími problémy jsou výjimky z poskytování informací, které jsou vykládány často extenzivním způsobem, což omezuje právo na informace. Velkým nedostatkem zákona je i jeho procesní stránka a provázání se správním řádem. V závěru práce autor upozorňuje i na chystané legislativní změny.